«Бекітемін»

Мектеп директоры: А.Ж.Достанова

Би үйірмесі

«Әй-керім» би тобы

Үйірме жетекшісі: А.А.Акмурзина

2024-2024 оқу жылы

Түсінік хат

Би өнерімен айналысу оқушылардың жалпы денсаулығына жақсы әсер етеді. Нақты жеңіл қозғалыспен дұрыс жүріп тұруына, иілгіштік қабілетінің артуына, ауамен дұрыс демалуына, музыканың екпінін, буын ырғағын, мазмұнын ажырата білуге көмектеседі. Төменгі сынып оқушылары арнаулы қондырғысыз - ақ залдың ортасында бимен айналысуына болады. Ол үшін ойын түрінде берілетін нақты қимыл қозғалыс жаттығуларына көбірек көңіл бөлуі қажет. Олар қимыл қозғалыспен музыканы үйлестіру шеберлігін дамытадыБарлық бастауыш сынып мұғалімдері мен педагогтарына баланың қозғалыс-қимылының, ағзасының дамуы үшін дене тәрбиесі пәнінің рөлінің ерекше орын алатыны белгілі. Олай болса біздің мектебімізде дене тәрбиесі сабағынан басқа – ырғақ жаттығулары үйірмесі қосымша жүргізіледі.

Ырғақ – балалардың қабылдауын қозғалыс-қимыл арқылы белсендіретін сазды-педагогикалық тәртіп. Мектепке дейінгі жасындағы балалар үшін жүгіру, билеу, секіру, жалпы ойын түрлері маңызды орын алады. Сондықтан балалар бұл сабаққа қызыға қатысады. Ол үшін әр сабақты түрлендіріп өткізу мұғалімнен ізденіс пен шығармашылықты талап етеді. Сабақтың негізгі бөлігі – хореография, мұнда балалар халық билерінде кездесетін негізгі қимыл-әрекеттерді үйреніп қана қоймай, пластикалық қозғалыстарға жаттығады. Сабақтың соңында балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында әр түрлі әуендерге 10 минут еркін ырғақта билейді. Ырғақты жаттығулардың мақсаты - әуен ырғағына ере отырып, өз денелерін еркін қозғалысқа енгізе отрып, жеңіл және күрделіқимылдарды өздегінен орындай алуға машықтандыру.

Бұл мақсатқа жету үшін төмендегі жаттығуларды қолдану қажет:

- Есте сақтау,ұқыптылық және қоғамдық ортадағы дамуына;
- Қимыл-әрекетінің шапшаңдығына;
- Негізгі іс-әрекетті игеруіне: жүру,жүгіру, секіру, жүрудің әр түрлеріне;
- Дене ағзасын еркін ұстауына т.б. Сонымен қатар бұл сабақтың балалар үшін маңыздылығы сол, баланың танымдық әрекетінің, сұлулық пен көркемдікті сүюіне өз ықпалын тигізеді. Би — музыкалық ырғаққа сай дене қимылымен көрсетілетін өнер. Адамдардың күнделікті еңбек процесіндегі ісәрекеттері, қоршаған дүниеден алған сезім-әсерлері би қимыл-қозғалыстары мен ишараларына негіз болған. Табиғат құбылыстарын, аңшылық және соғыс көріністерін белгілі жүйеге түскен ырғақты қимыл — бимен бейнелеу көне дәуірде өмір талабынан туды. Би - музыка өнерімен сабақтас сабақтас халық өнерінің бір түрі. Қазақтың би өнері ерте заманнан бастау алып, күні бүгінге дейін жалғасып келеді. Би өнері халқымыздың салт - дәстүрі, тұрмыс - тіршілігіне байланысты туындаған. Қазақтың ежелгі би өнері жайлы ертегі, аңыз, дастандарда айтылады. Ертедегі қазақ билері киіз үйлердің ішінде биленетін болғандықтан, алуан түрлі қимылдармен қатар бет - әлпет құбылулары арқылы да бейнеленген. Сондықтан балалар бұл үйірмеге қызыға қатысады. Ол үшін әр сабақты түрлендіріп өткізу мұғалімнен ізденіс пен шығармашылықты талап етеді. рмашылықты талап етеді. Би өнерінің мақсаттары: Ерте заманнан қалыптасып, халқымыздың аса бай мұрасымен бірдей дамыған би өнері туралы, қазақтың белгілі бишілері жайлы тиянақты түсінік беру. Оқушылардың дене бітімін

шыныктырып, күшейту. Музыканы есту және баулу қабілетін теория және практика жүзінде іске асыру. Биді түсіну және билеу қабілетін қалыптастыру. Өзін - өзі ұстай білуге тәрбиелеу. Би үйірмесінің міндеттері: ¬ Сезіну, есту қабілетін дамыту. ¬ Қимыл - қозғалыс аппараттарының жүрек қан айналымын реттеп, жақсарту. ¬ Дененің дұрыс бітімін қалыптастыру, дұрыс демалу, дер кезінде дұрыс қимылдарын жетілдіру. ¬ Музыкалық шығармалардың буын - ырғағын, екпінін, мазмұнын дұрыс түсінуге дайындау. ¬ Теория және практика жүзінде қозғалысын дұрыс сезіне білу. ¬ Билеу кезінде би қозғалысы арқылы оның мәнерлілігін арттыру. ¬ Би қозғалысы кезінде би үйрену дағдыларын қалыптастыру. ¬ Оқушылардың би әуендерін сезіну, түсіну қабілеттерін дамыту, есте сақтау ілікке, еңбекқорлыққа, табиғатты сүйе білуге, эстетикалық талғамын арттыруға, патриоттық сезімге би өнері арқылы тәрбиелеу. Күтілетін нәтиже: Би өнерімен айналысқан ұлдар мен қыз балалар денесінің сымбаттылығымен, әдемі жүріс - тұрысымен, музыкалық ырғақты ажырата білуімен ерекшеленеді. Би өнерімен айналысу шығармашылық шеберліктердің негізін қалап, өзін - өзі жетілдіруге деген қызығушылығын арттырады.

Би туралы түсінік – 1 сағат Баланың эстетикалық, физикалық және рухани ойлау қабілеттерін тәрбиелеуге би өнері қомақты әсерін тигізеді. Балалардышаттық шеңберге тұрғызу және оларға бидің негізгі қимылдарымен таныстыру, денені дұрыс ұстауға, маршпен жүгіруге, музыканы жақсылап тыңдауға үйрету. Музыка жанрларын ажырату (күй, ән, би, марш).

Халық биі «Қаражорға»– 2 сағат Оқушыларды қаражорға биінің шығу тарихымен таныстыру, оны насихаттау жүру барысы бойыншабалаларға бұл бидің негізгі қимылдарымен таныстыру. Қимылдық іс – әрекеттерін дамыту.Балаларға суретарқылы түсіндіріп көрсету.

«Гүлдер» биі – 2 сағат Балаларға заттпен билеу қимыл түрлерімен таныстыру.Қол моторикасына арналған қимыл жаттығулары.Қимылдарды жасай отырып ән айту.Балалардан қандай гүлдерді ұнататыны туралы сұрақ қою. Гүл не үшін керек?Үйренген «Гүлдер» биінің қимылдарын бір қалыпта, бірдей уақытта музыка ырғағымен қайталап шығу. Қазіргі би ырғақтары – 2 сағат Балаларыды 2 қатарға тұрғызып, денені қалай дұрыс ұстауын,дұрыс тұруын негізгі қимылдарды меңгеру.Икемділік, төзімділік қабілеттері дамиды және дене бітімдері түзеліп, сымбаттылыққа тәрбиеленеді, әдемілікке деген құштарлықтары артады, яғни ырғақты би қимылы баланың ішкі барлық ағзаларына әсер етеді. Балдырғандар вальсі – 2 сағат Балаларды екі екіден тұрғызып оларға дұрыс жүру түрлерін көрсетіп, негізгі қимылдарды меңгеру. «Батырлар» биі – 2 сағат Батырлар биін үйрету арқылы ұлттық өнерді насихаттау, жас ұрпаққа халықтық би өнерінің қыр – сырын үйрету, өз елінің патриоты мен азаматын және эстетикалық талғамның жоғары болуына тәрбиелеу. Сазды әуенмен би ырғағын түсіндіру.

«Белорустың халықтық-сахналық биі» биі– 2 сағат Әзірлік қалпы – екі қол екі бүйірде еркін түрде төмен жіберілген, қол білезіктері алақандарымен дене тұрқына қаратылған.I позиция -өзінің таза түрінде белорус билеріне тән емес.II позиция - екі қол екі шетке көтерілген, шынтақтар еркін ұсталған, қолдардың білезіктері алақандармен алға қарай бағытталған және сәл ғана жоғары көтерілген.III позиция – таза түрінде белорус билері

үшін сипатты емес. Дегенмен де бір қол, әсіресе жұп болып билегенде III позицияда жиірек болады, екінші қол еркін түрде төмен жіберілген немесе белінде болады. «Құстар» биі– 2 сағат Балаларды жұптасып жүруге,үлкен-кіші адыммен шашырап жүруге үйрету.Би өнеріне еліктіру,қояндар биінің үйлесімді орындай білуге үйрету.Аңдарға деген қамқорлық сезімін ояту арқылы тәрбиелеу. Халық биі «Айгөлек»– 2 сағат «Айгөлек» халық биінің сипатымен мазмұнын түсіндіру. Би қимылының таза орындалуының «Айгөлек» әнінің сөзін дұрыс тыңдап музыкаға еріп отыру би қимылын қалыптастыру. Сапқа тұрып би қимылымен амандасу. Саптық жаттығулар жасау. Өткен сабақтағы би қимылдарын қайталау.

«Көбелек биі»– 2 сағат Көбелек биінің жүру мен жүгіру түрлерін үйрету. Би қимылы арқылы денелерін дұрыс ұстауға қалыптастыру. Әуенді есту, сезіну. Шапшаң қимылдауға баулу. Көбелектерге қамқор болуға тәрбиелеу. Қолданылатын көрнекі - құралдар: музыкалық аппаратура, флешка, гулдер мен көбелектер Сөздік жұмыс: Біз билейміз – мы танцуем, көбелек - бабочка

«Чунга – чанга» биі– 2 сағат Балаларға "Чунга-чанга" биі туралы жан-жақты түсінік беру.Олардың танымдық қабілеттерін арттыру.Әуен мен ырғақты түсінуге баулы, дене қимыл -қозғалыстарының ептілігін қалыптастыру.Міндеттері:Бірнеше бөліктен тұратын би қимылдарын, олардың орындалуын үйрету.Балаларды әсемдікті тани білуге баули отырып, эстетикалық ой-өрістерін тәрбиелеу.Балалардың ойлау, есту сақтау қабілеттерін дамыта отырып, би сабағына деген қызығушылықтарына арттыру. Әдіс-тәсілдері: Сұрақ-жауап, көрсету, түсіндіру, әңгімелеу, ойын жаттығу.

«Әр ұлтың биі папури»– 2 сағат Әр ұлттың өз ана тілі болады, ал дүниежүзі халықтарына ортақ бір тіл бар: ол –емеурін, ишара, іс-әрекет, қозғалыс тілі. Осы тілге жататын би өнері адамзаттың дүниетанымындағы ең алғашқысы. Алғашқы қауымдастықтағыадамдардың кәсіптеріне би-қимыл өнері негізделген. Олар өздерінің тіршілігіне қажетті әрекеттерін үндескен қимылқозғалыстың бірлігі арқылы атқарған. Сондықтан ырғақпен үндестік тапқан әртүрлі дене қозғалыстарынан би туындады.

«Славацкая полька» биі– 2 сағат Жаңа штрихтарды үйрете отырып, баланың білімділігін тереңдету.Білімін, техникасын, гамма, арпеджио, аккорд, музыка әлеміндегі шығар биік сатыда тұратындығын оқушы бойына сіңіру.Полька – бұл чех халқының биі. Би жылдам, көңілді, жүрдек секіріп биленеді. Би – бұл ертеден келе жатқан халықтық өнер.

«Өзбек» биі– 2 сағат Өзбек биі туралы қысқаша мағлұмат беріп, өзбек биі қимылдарының тәсілдерін үйрету. Биге деген сезімін, ынтасын оятып, өзіндік қабілетін дамыту.Дене сұлулығына тәрбиелеу.

«Лезгинка» биі– 2 сағат Грузин халқының биінің туралы түсінік беру, және халық биінің қимылдарын, бимен таныстыру.. Қортынды– 1 сағат